రంకె

స్వామి

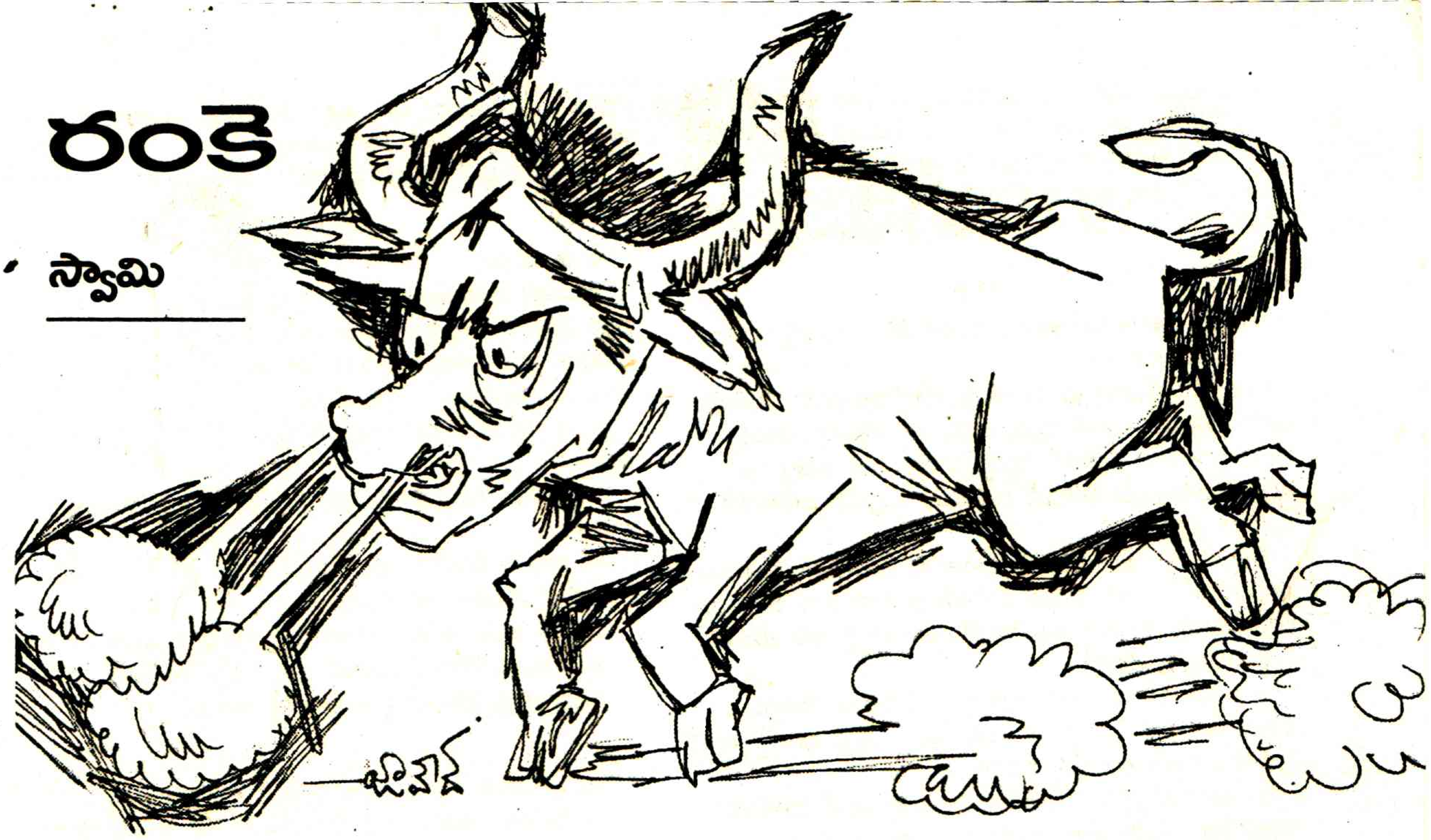

(గతవారం తరువాయి)

ఆ దినం మధ్యాన్నం చంకల్లో పిగిలిపోయిన రవికను సూదీ దారంతో కుట్టుకుంటూ ఉంది కూతురు. కొడుకును కూర్చోబెట్టి వంగ దీసి తలలో పేన్లు చూస్తా ఉంది వరదప్ప భార్య.

అవునవును, అప్పుడప్పుడు ఇది నన్నూ ఇట్లే వంగదీసి తలలో పేన్లు చూసేది చిక్కంటితో దువ్వి ఈ పూలు ఇరిసేది అని వరదప్ప తన గాలి తలను గాలి చేత్తో నిమురుకుంటూ ఉండగా-

'నాయనా! రేపు నీవు చేన్లోకి పోవల్ల. సాల్లలో ఏసిన ఇత్తనాలను ఆ పాడుకోతులు తవ్వుకుని తింటాయి. దాన్లని అదిలించల్ల'.

'పోమా! ఇప్పటికే మూడు దినాలు ఎగిరిపోయింది బడి. లెక్కలు చానా అయిపోయింటాయి'.

'బడి ఇడిసిపెట్టు నాయనా! మన పరిస్థితి బాగా లేదు'.

'ఏమో పో! నేను బడికి పోతా! బాగా సదువుకుని అయ్యవారు కావల్ల అని చెప్తాండె నాయన!'

'థూత్ బేవార్సి నాకొడకా!' అని ఒడిలో కూర్చున్న కొడుకుని విదిలించి పారేసింది తల్లి-

'నీ సదువుకు మీ నాయన ఇక్కడ ఏమన్నా మూటా ముల్లె గంటేసి పోయినాడేంరా? ఇంట్లో పెండ్లికెదిగిన పాపను పెట్టుకుని, ఆ పాపను ఒక అయ్య చేతిలో ఎట్ల పెడదామా అని నేను ఎత పడుతుంటే సదువో సదువో అని అంగలారుస్తావేమిరా ముదనష్టం నా కొడకా!'

చిన్న గొంతుతో మూలిగినాడు కొడుకు-

'కోతుల కాయిలికి అక్కను పంపితేనేమో!'

కథ

'ఈడొచ్చిన ఆడపిల్లను అడవిలోకి ఒంటరిగా పంపేది ఎట్లరా, దున్నపోతా?' అని అరిచింది అసహనంగా.

తెగించినట్లు దృఢంగా అన్నాడు కొడుకు-

'ఏమోపో! నేను పొయ్యేదే! నాయనే బతికింటే నన్ను సదువు ఇడిపించేవాడా?'

'ఎవఁడ్రా మీ నాయన? పురుగుల మందు తాగి సచ్చి ఆయన స్వర్గానికి పోతే, ఈ సంసారం బరువంతా నేనొక్కదాన్నీ మోయాల్నా? ఏడీ పిలుసు మీ నాయన్ను! తండ్రీ కొడుకులిద్దరినీ కలిపి పరకతో కొడతా!

రోషపడుతూ చూసినాడు కొడుకు-

'మా నాయన్ను ఏమన్నా అన్నావంటే చూడి'

'ఏం చేస్తావురా? ఏం చేస్తావు? -తల్లి పొయ్యి పక్కనున్న ఊపుడుగొయ్యి తీసుకుని కొడుతుంటే; ఆ కొడుకు అలవాటు ప్రకారం- 'నా! నాయనా! అమ్మ నన్ను సంపేస్తాంది; రా! నాయనా!' అని అరుస్తుండగా కొడుకును ఆర్తిగా చుట్టేసుకున్నాడు వరదప్ప! గాలిశరీరం!! తండ్రి గాలి శరీరంలోంచీ దూరి ఊపుడుగొయ్యి దెబ్బలు పడుతుంటే 'రా! నాయనా!' అని అరుస్తున్న కొడుకు.

వరదప్ప గాలి శరీరమంతా పాపపు మూటైంది. కొడుకు చేను నుంచీ కోతులు తోలుతూ తల్లిదెబ్బలకు అడ్డం పెట్టిన చేతివేళ్ళకు పడిన ఊపుడుగొయ్యి దెబ్బలు చూసుకుంటూ, ఎక్కిళ్ళు పట్టి ఏడుస్తూ...

'నా చిట్టిచేతులు చక్కటి రాతలు నేర్వలేదయ్యో!....

వరదప్ప గాలిశరీరంలో ఖేదం నిప్పులా రాజుకుంది-

అయ్యో! తన కొడుకు రాత కూడా ఇంతేనా? తన తండ్రి మాదిరీ తన మాదిరీ తన కొడుకు కూడా సేద్యంలో కూరుకుపోవలసిందేనా? వ్యవసాయ వృత్తికే కాదు; తమ ఆత్మహత్యలకు కూడా తన కొడుకు వారసత్వం పొందవలసిందేనా?

చేనుపక్క ఏరు ఎండిపోయిన అయిదేండ్లకు వరదప్ప తండ్రి బావి తవ్వించినాడు. తవ్వించిన అయిదేండ్లకు ఆ బావి ఒక్క నీటిచుక్క లేకుండా ఎండిపోయింది. బావి మీద చేసిన అప్పే వరదప్ప తండ్రికి ఉరితాడయింది.

ఇరవై ఏండ్లు గడిచినాయి. వరదప్పకు ఒక దినం అత్యాశతో కూడిన ఆలోచన వచ్చింది. తన చేనులో బోరు వేయించి పంట పెట్టాలనే కోరిక అతని బుర్రను కుమ్మరి పురుగు మాదిరి తొలిచేసింది. ఇన్నూరు అడుగులు పైపులు దింపినా బోరులో చుక్క నీళ్ళు పడలేదు. వ్యవసాయ బోరు మీద చేసిన అప్పే వరదప్పకు పురుగుల మందు అయింది.

***

వరదప్ప పెళ్ళాం కూరగాయల మండీకి పోయి గంపెత్తి అరుస్తూ వీధి వీధీ తిరుగుతూ ఉంది.

...అవునవును. పెళ్ళాం కూరగాయలు అమ్ముతాననంటే రోషమొచ్చి- మనం రైతులమే! యాపారస్తులం కాదు. అని గర్జించిన సందర్భం లేదా? ఇప్పుడూ...? దానికి స్వేచ్ఛ! కూరగాయలు అమ్మి బతకొచ్చు. పిండి మిరపకాయలు వేసుకునీ బతకొచ్చు. ఇప్పుడది బతికేదానికి తన మీసాలు అడ్డం రావు.

బెండకాయల్, బీరకాయల్, టమోటాలూ, వంకాయల్, కొత్తిమీరా, కరివేపాకమ్మో...! అని మెడను నలగదీసే ఆ గంప కింద ఆ యమ్మ కూతలేస్తుంటే; ఏం సహాయం చేయలేని అసమర్థుడై గాలి శరీరంతో వెంబడిస్తున్న వరదప్ప!

'ఓ కూరగాయలాయమ్మో! ఇక్కడరా!' అనే పిలుపు ముంగిట పెళ్ళాం ఆగి గంప దింపుతుంటే- వద్దు వద్దు. ఇక్కడ ఆగవద్దే! నాశన మైపోతావే'!! అని అరుస్తున్న వరదప్ప.

ఆ ఇల్లు ఎవరిది? ఎవరిదీ కాదు. పల్లెటూళ్ళ నుంచీ బతకడానికి వచ్చిన రైతు ఇల్లాళ్ళు వేశ్యా వ్యాపారం చేసుకునే ఇల్లు!

తన చుట్టుకారమూ ఏనుగుమాదిరి బలిసి ఉంది ఆ బ్రోకర్ ఆడమనిషి. ఏదో అడుగుతా ఉంది. తన భార్య వెతలు వెల్లబోసుకుని కంట్లో నీళ్ళు కొంగుతో ఒత్తుకుంటూ ఉంది. బ్రోకరాడమనిషి తన భార్య కష్టాలను విచారించి అట్లా జాలి ఒలకబోస్తుంటే-

'అయ్యో! ఇక్కడ వద్దే! పో! ఇది బోగం కొంప! మోసపోతావ్! నిన్ను ఉచ్చులోకి లాగుతారు. పో! పోయే!!' అని భార్య చెవిలో ఇల్లు కట్టుకుని అరిచినా, తన గాలిమాటలు వినపడవే! దేవుడా నన్ను క్షమించు కట్టుకున్న భార్య బోగం కొంపల పాలబడుతుందని తెలిసివుంటే; నేను ఆత్మహత్య చేసుకునేవాణ్ణా?

'నాయనా! నాయనా! నువ్వుంటే నాకిట్ల జరిగేదా? నా మీద ఇంత నింద వేస్తే, చూస్తూ ఊరుకునేవానివా?? నేనూ నీ దగ్గరికే వస్తా నాయనా?' అని కూతురు రోషపడి ఏడుస్తూ, ఎండిన చెరువు కట్ట మీద గన్నేరుకాయలు నూరుతుండగా-

***

తల్లి, ఇల్లు చేరి చంకలో మోచేత్తో అదుముకున్న ఉత్త గంపను మూలకు పెట్టి పైటచెంగుతో చెమట ముఖాన్ని ఊపుకుంటూ బైటికి రాగా-

ఇంటిముందు అరుగుపక్కన ఆడంగుల కిలకిలలు. పకపకలు.

రోషమొచ్చిన తల్లి ఇంట్లోకి దూకి- 'ఏమే లచ్చిమీ? ఎవడొచ్చినాడు ఇంట్లోకి, నేను లేనప్పుడు? ఎవున్ని రానిస్తివే? నీ పెండ్లి కోసరం నేను పడరాని పాట్లు పడుతుంటే, ఎవునితో నీ సరసం గ్రంథ సాంగురాలా?' అంటూ కూతుర్ని ధబీధబీమని గుద్దింది.

'అయ్యో? నా మహాలచ్చిమిని సంపద్దే! అది తన అయ్యవారే వస్తే నీళ్ళిచ్చి కూర్చోబెట్టి మాట్లాడిచ్చి పంపించింది. నాకు తెలుసు. నేను అప్పుడు దాని పక్కనే ఉన్నా! నా మాట వినవే!' అని వరదప్ప తన గాలి శరీరంతో చుట్ర గాలిమాదిరి కొట్టుకుంటున్నా; ఆ యమ్మ చెవిలో పడక-

'మీ నాయన బతికుంటే ఇంత బరితెగించేదానివా? ఎందుకే నీ బతుకు, సావక...?'

'అయ్యో! నా బిడ్డని అంత మాట అనొద్దే!' అని వరదప్ప అడ్డం పోయినా, కూతుర్ని మళ్ళీ పిడికిళ్ళతో గుద్దబోతుంటే...

'అమ్మా! నాకేం తెలీదమ్మా!' అని ఆ పెళ్ళీడు పాప- 'నాయనా! ఎక్కడున్నావు నాయనా! నేను తప్పు చేయలేదని అమ్మకు చెప్పు నాయనా' అని దుఃఖంతో అరుస్తుండగా...

వరదప్ప ఆత్మలో దుఃఖపు మూలుగు- అమ్మా! తల్లీ!! లచ్చిమీ!!!

***

ఆ సాయంత్రం...

'నాయనా! నాయనా! నువ్వుంటే నాకిట్ల జరిగేదా? నా మీద ఇంత నింద వేస్తే, చూస్తూ ఊరుకునేవానివా?? నేనూ నీ దగ్గరికే వస్తా నాయనా?' అని కూతురు రోషపడి ఏడుస్తూ, ఎండిన చెరువు కట్ట మీద గన్నేరుకాయలు నూరుతుండగా-

వరదప్ప గుండెలో గునపాలు దిగినట్లు- 'తల్లీ! వద్దమ్మా!' అని అరిచినాడు.

నూరినదంతా గిన్నెకెత్తుకుని నీళ్ళు కలుపుకుని తాగబోతూ ఉంది కూతురు..

తన కూతురి చేతిలోని విషం గిన్నెను పక్కకు తోసివేసే బలంలేని గాలిచేతుల్తో గాలితల బాదుకుంటూ...

వరదప్ప, కాంతి కాంతిగా పొంగి విరిగి నలుపు నలుపుగా మారి, కూతుర్ని కాపాడుకోలేని బేలతనంతో ఒక్క పెట్టున అరిచినాడు.

'దేవుడా తప్పు చేసినాను. నా కూతుర్ని కాపాడు'.

***

వరదప్ప ఎదురుగా గాలి వాతావరణంలో తెల్లటిచుక్క ఏర్పడి పాల సుడిగా గింగిరాలు తిరిగి, కాంతి సారంగం ఏర్పడితే దాంట్లో వరదప్ప

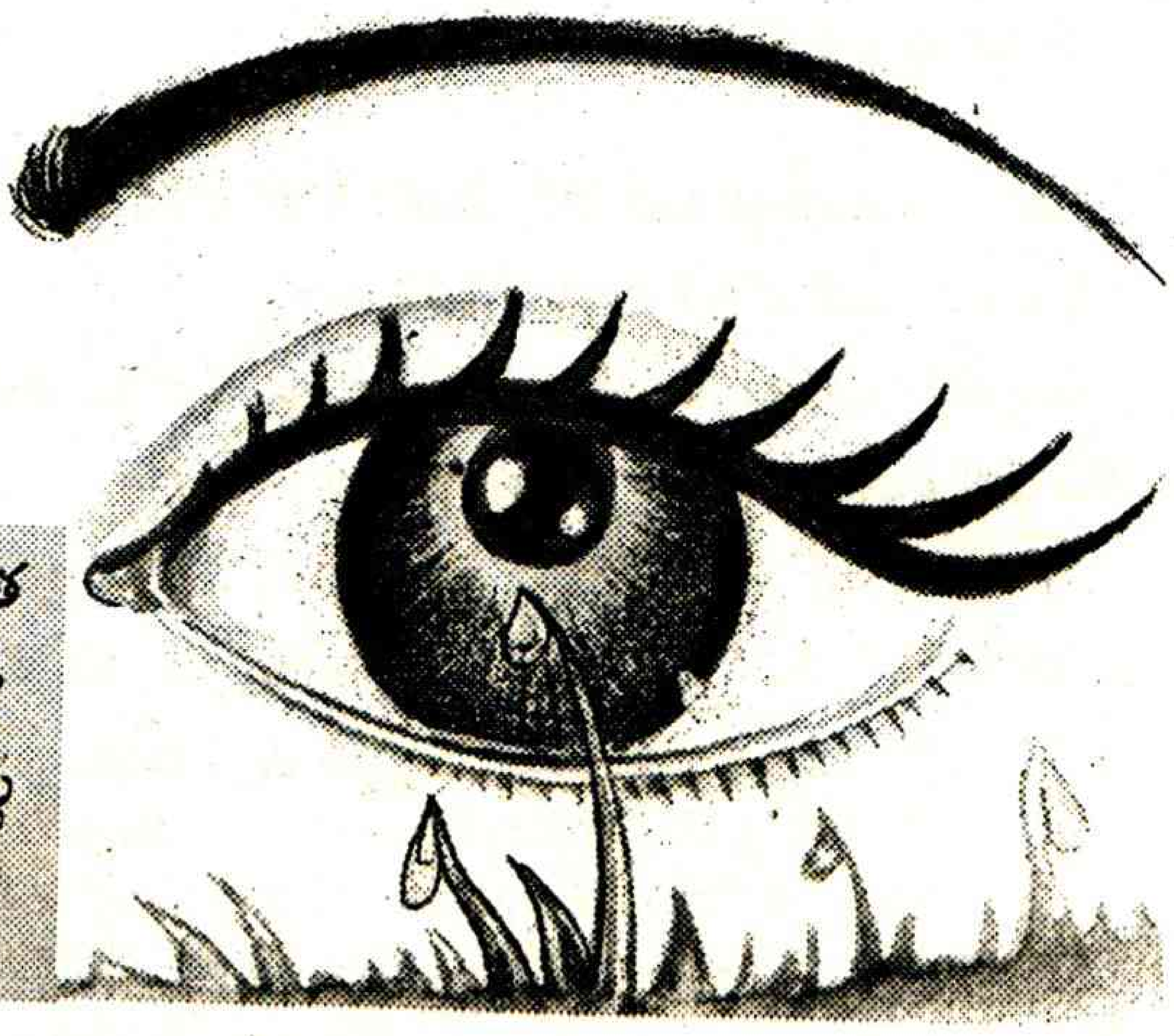

కాంతి శరీరం పొంది తేలిపోతున్నాడు పైకి!

అతనికి రెండు వైపులా దేవదూతలు తేలుతూ దారి చూపించగా- దేవదేవుని ముందు చేతులు కట్టుకుని నిలబడినాడు.

'చెప్పు వరదప్పా! నువ్వు ఆత్మహత్య చేసుకుని ఏం సాధించినావో చెప్పు!' అన్నాడు దేవుడు. భూమ్మీదికి కిసుక్కున విన్పించిన ఆ గొంతే ఇప్పుడు పరమ గంభీరంగా మారిపోయింది.

'నేను, ఆత్మహత్య చేసుకోవడం తప్పే అని తెలిసివచ్చింది దేవ దేవా!' తల వంచుకున్నాడు వరదప్ప.

'మరి నిన్ను స్వర్గానికి పంపించమంటావా?'

చదువు చంక నాకిపోయిన కొడుకూ, బోగం కొంపల ముంగిట్లో భార్యా, గన్నేరుకాయలు నూరుకునే కూతురూ... భూమ్మీది జ్ఞాపకాలకు తల విదిలించినాడు వరదప్ప-

'ఆత్మహత్య చేసుకుని భార్యాబిడ్డలకు నరకం చూపించిన నాకు స్వర్గానికి పోయే అర్హత ఎక్కడుంది మహాదేవా?'

దేవుడు సాలోచనగా చూసినాడు-

'స్వర్గానికి పోనంటావ్. అది నీ ఇష్టం. రైతును నరకానికి పంపించకూడదు. అది నా సూత్రం. మరి నీకు ఏ శిక్ష వెయ్యమంటావో చెప్పు'.

వరదప్ప చేతులు జోడించి ప్రార్థించినాడు- 'దేవా! నాకు స్వర్గమూ వద్దు. నరకమూ వద్దు. నన్ను నా భూమి మీదికే పంపు'.

దేవుడు ప్రసన్నంగా నవ్వినాడు-

'సరే; అట్లే పంపుతా. ఈసారైనా సత్యం బోధపరచుకో! నువ్వు

బూమమ్మ రుణం తీర్చుకోవాలంటే రెండే మార్గాలు. ఒకటి, మనిషి కోసం పోరాడేది. రెండు, మనిషికి సేవ చేసుకుంటూ బతికేది. ఈ కర్మమార్గాల్లో నువ్వు దేన్ని ఎన్నుకుంటావో చెప్పు'.

దేవుని ముఖం చప్పున మారిపోయింది. కళ్ళు కుంచించుకుపోయి, తీక్షణమైన చూపుతో అతని పాత జ్ఞాపకాల్ని కెలికినట్లుగా చూసినాడు.

వరదప్ప మెదడులో జ్ఞాపకాల కంతి పగిలింది. మాటలూ దృశ్యాలూ స్రవించి కళ్ళముందుకు కొట్టుకొస్తున్నాయి.

అప్పుడు ఇరవై ఏండ్లు వరదప్పకు. ఇంకా పెండ్లి కాలేదు. తల్లీ తండ్రీ మాట్లాడుతుంటే, పశువులకు నీళ్ళు తాపుతూ వింటున్నాడు.

తల్లి అంటా ఉంది- 'బావీ గీవీ అని లంపట యాల పెట్టుకుంటావే! ఆ నాలుగెకరాలూ అమ్మి నాలుగు రూకలు చేతిలో పెట్టుకుందాము. పామిడికి పోయి బట్టలు తీసుకొచ్చి అమ్ముదాము'.

దానికి తండ్రి ఏమన్నాడు?-

'మనం రైతులమే పనికిమాలిన ముండా! యాపారస్తులం కాదు' అని అరిచినాడు.

'తెలుగుదేశం గవర్నమెంటు వచ్చింది. హంద్రీనీవా తెస్తుందంట. హంద్రీనీవా కాలువ మన భూమిపక్క వంకలోనే పోతుందంట. ఇంక చూస్కో, నీల్లే నీల్లు! సంవత్సరానికి రెండు పంటలు!!' అని ఉబ్బితబ్బిబ్బయినాడు.

ఇప్పుడు నలభై అయిదేండ్లు వరదప్పకు. పెండ్లామూ, పిల్లలూ ఏర్పడినారు. పెండ్లాం మాట్లాడుతుంటే, వింటున్నాడు.

భార్య అంటూ ఉంది- 'బోరూ గీరూ అని; ఊరికే ఉన్న మెడకు ఉరి ఎందుకు పెట్టుకుంటావే? ఆ నాలుగెకరాలూ అమ్మి టౌను చేరదాం. ప్లాట్ల యాపారం చేస్తే లచ్చలు సంపాదించ్చుకోవచ్చంట!'

దానికి వరదప్ప ఏమన్నాడు?-

'మనం రైతులమే దర్బేసిముండా! యాపారస్తులం కాదు' అని రంకె లేసినాడు.

'ఈ కాంగ్రెసు గవర్నమెంటులో హంద్రీనీవా గ్యారెంటీ. ఈ అయిదేండ్లూ బోరు ఏపిచ్చుకుని భూమిని కాపాడుకుంటే చాలు. ఇంక చూస్కో! నీల్లే నీల్లు. మన ఇల్లు బంగారుపొగ ఎగరల్ల' అని కుశాల పడినాడు.

బంగారుపొగ ఏమోగానీ, హంద్రీనీవా ఆశతోనే పొగ చూరిపోయిన దశాబ్దాలు! అయిదారు ప్రభుత్వాలు వచ్చిపోయినా, కొనసాగుతూనే ఉన్న నీళ్ళు లేని సీమ సేద్యపు తమాషాలు! బోరుబావుల అప్పుల కింద అనంత రైతుల ఆత్మహత్యలు!

కాంగ్రెస్ పోయి తెలుగుదేశమొచ్చె డుం డుం డుం.
తెలుగుదేశం పోయి కాంగ్రెస్ వచ్చె డుం డుం డుం.

ఇరవై అయిదేండ్లుగా హంద్రీనీవాతో ఆడుకున్నది వాళ్ళే!

రైతు ఆత్మహత్యలకు కారణం వాళ్ళే!!

ఒక ఇంట్లో రెండు ఆత్మహత్యల రహస్యం గుప్పిళ్ళు విప్పుకుంది.

వరదప్పకు కర్తవ్యం బోధపడింది.

ధార్మికమైన ఆవేశంతో అతని వదనం గంభీరమైంది.

ఒక్క వీక్షణంతో తన కర్మమార్గాన్ని తనకు గుర్తు చేసిన దేవునికి చేతులెత్తి నమస్కరించినాడు వరదప్ప-

'నీ గుంజకు కట్టివేసిన ఎద్దుని! నీ చేతిలోని పని ముట్టును. నన్ను వాడుకో!'

చిద్విలాసంగా నవ్వి 'తథాస్తు' అన్నాడు దేవుడు!

***

యాగంటి!

యాగంటి గుట్టల నిశ్శబ్దాల మధ్య పాతాళ గంగమ్మ జలారావాలు. లోనంతా నిండి బైటికి పొర్లే కోనేటి నీటిమధ్య ఒంటరి రాతిమంటపం.

చీకటిగుండె అదిరేటట్లు యాగంటి బసవయ్య కళ్ళు తెరిచింది. బసవయ్య రాతి శరీరంలో మెత్తగా విచ్చుకున్న కనుగుడ్లు. యాగంటి బసవయ్య కనుగుడ్లలోని ఎరుపు జీరలు వరదప్ప క్రోధమే!!

రాతి బసవయ్య లేచి నిలబడి మూపురాన్ని విదిలిస్తే, పెఠిల్లుమని నాలుగు రాతిపెచ్చులు ఎగిరిపడినాయి.

బసవయ్య రాతితోక నిగిడ్చింది. రాతి మెడను ఓరగా వంచి ఒక్క రంకె వేసింది. బసవయ్య కాలు దువ్విన గిట్టల రాపిడికి నేల మీంచీ నిప్పురవ్వలు లేచినాయి.

తన వృత్తికి అదనంగా నాలుగైదు వ్యాపారాలు చేసుకునేవానికి, డబ్బు పట్ల ప్రేమ ఉంటుంది కానీ; తన వృత్తిపట్ల, స్వధర్మం పట్ల బాధ్యత ఎందుకుంటుంది? వ్యాపారాలూ కంట్రాక్టుల్లో మునిగితేలే రాజకీయ నాయకులు హంద్రీనీవా ఎప్పుడు తెస్తారు?? ఈ రోజుతో వాళ్ళకు భూమ్మీద నూకలు చెల్లిపోయినాయి.

రాజ్యాన్ని పరిపాలించవలసింది సన్యాసులూ, దేశభక్తులూ మాత్రమే!!! కాలవ కంట్రాక్టులూ, బస్సుల వ్యాపారాలూ, లిక్కర్‌షాపులూ, సెజ్‌లూ, భూఆక్రమణలూ, ఇనుమూ, గ్రానైట్, సుద్దరాయి ఖనిజాల వ్యాపారాల మధ్య దుమ్ములేపుతూ వచ్చిన యాగంటి బసవయ్య హుంకరిస్తూ ఉంది.

మోర వంచి తల ఊపితే మెడ గంటల మృత్యుఘోష!

కాలు దువ్వి రంకేస్తే, చీకటి భళ్ళున పగిలిన మిరుమిట్లు!!

యాగంటి బసవయ్య పద్నాలుగు బసవన్నలుగా విడిపోయింది.

ఎన్నికల ఋతువు కదా...!

ప్రజల అవసరాలకు మించి మద్యమోత్పత్తులు హెచ్చుతున్న వేళ
ప్రజలు ఓటర్లుగా ప్యూపా దశలోకి మారుతున్న వేళ
రాజధానికీ నియోజక వర్గాలకూ మధ్య
సూటుకేసుల పంపకాలు జరుగుతున్న వేళ...

అందరు రాజకీయ వ్యాపారస్తుల్నీ ఒక్క కుమ్ము కుమ్మింది ఒక్కొక్క బసవన్నా! ఖద్దరు రెడ్లూ, పసుపుపచ్చల నాయుళ్ళూ, వారి నల్ల నల్లటి ముడ్డీలను నాకే రిజర్వేషన్ ఎమ్మెల్యేలూ, పైవారి పబ్బం గడపడానికి ఉపయోగపడే బిసిశిఖండీలూ... -అందరిలోని ఆ వ్యాపార రక్తంతోనే బసవన్న రాతికొమ్ములు సిక్తమయినాయి. ఆ నాయకుల రేపటి కిరీటాలు బసవన్నల కాలి గిట్టల కింద గిలగిలా కొట్టుకుంటున్నాయి.

ఒకే ఒక్క బసవన్నకు మాత్రం నెత్తురంట లేదు.

ఏమైందేమైంది. ఏం జరిగిందేం జరిగింది.

ఆ ఒక్క నాయకుడూ ఎట్ల తప్పించుకున్నాడు?

చెవులు రిక్కించింది బసవన్న.

చూపు నిగిడ్చింది బసవన్న.

ముక్కు పుటాలెగరేసింది బసవన్న.

వాడు మనిషి వాసనే వెయ్యడు!

అడుగడుగో తెలుగునాడు సరిహద్దుల్లో వాడు!

అనంతపురం జిల్లాను చుట్ట చుట్టి చంకలో పెట్టుకుని కర్ణాటకలో నిమజ్జనం చేయబోతున్నవాడు! అనంతకు తుంగ తప్ప దిక్కులేదనే మహాసత్యం కనుక్కోవడం కోసమే రెండు దశాబ్దాలు ఎమ్మెల్యేగా ఊరేగినవాడు! తన బెంగుళూరు వ్యాపారాల్ని భద్రం చేసుకోవడానికి కన్నడ కిరీటం కోసం ఆశపడుతున్నవాడు!

ఒక్క కుమ్ము కుమ్మింది బసవన్న. అంతే!

అతడు నోట్లోంచీ కక్కుకున్న నోట్ల కట్టలు!!!

***

యాగంటి బసవయ్య కోనేట్లో మునిగింది. శివుని ముందు మోకరిల్లింది. కళ్ళతో సహా స్థాణువుగా మారింది. బసవడి నుంచీ విడుదల పొందినాడు వరదప్ప. దేవదేవుని ఆనతి మీద రెండవ కర్మమార్గంలోకి ప్రవేశించినాడు. సూక్ష్మ లోకపు పాలవెలుగులో నల్లటి చుక్క ఏర్పడింది. అదికంతగా విచ్చుకొంది. చీకటి సొరంగం మాదిరి ఏర్పడింది. వరదప్ప ఆ సొరంగంలో దూరి జారుతూ జారుతూ వచ్చి- భూగోళం మీద తన పెంకుల కొట్టం దొడ్డి గుమ్మం వెనకల, ఆవు నొప్పులు పడుతూ దూడను ఈనుతుంటే; ఆ దూడలోంచీ తొలి ఊపిరి తీసుకుని, లేగదూడై భూమ్మీద పడినాడు.

'కోడెదూడ అమ్మా! కోడెదూడ!! రెండో కాడి మోసి, మన చేను దున్నుతుంది' అని వరదప్ప కొడుకు మట్టి కొట్టుకున్న శరీరంతో గంతులేస్తుండగా- వరదప్ప భార్య, లేత కొబ్బరివంటి లేగదూడ కాలిగోర్లను గిల్లివేయబోయి, అబ్బురపడి ఆగిపోయింది. నమ్మలేనట్లు దూడ కాళ్ళని మరోసారి చేతుల్తో గట్టిగా తడిమింది.

...అవి రాతిగిట్టలు!!!

**అప్పులవాళ్ళ తిట్లకు
జవాబు చెప్పలేక
రైతు భర్త
పౌరుషంతో చచ్చిపోతే-
తానే రెండెద్దులై
సంసారం కాడిని మోసే
రైతు ఇల్లాలికి
నా అనంత తల్లికి
రెండు కన్నీటి చుక్కల భక్తితో
(నా పట్టణ మధ్యతరగతి
పశ్చాత్తాపంతో కూడా)
ఈ కథ అంకితం.**

- స్వామి